

לומדים להצליח

חוברת עזר - מיומנויות למידה

(שלב 3 - קובץ דוגמה)

www.lomdimzipi.com

לומדים להצליח

חוברת עזר: מימניות למידה

שם:	_____
כיתה:	_____
בית הספר:	_____

השלב השלישי
ציפי משולם
טל אליהו

תָּכֵן הָעֲנִינִים

5	שאלות והוראות
10	בנק מלות שאלה
11	"דיאלוג עם טקסט" לשפור הבנת הנקרא
11	חסמי קריאה - מלים לא-מכרות
14	חסידה
16	כיצד עונים על שאלות?
16	שאלות אתור מידע
19	"דיאלוג עם טקסט" לשפור הבנת הנקרא
19	חסמי קריאה - מאזכרים
25	מערכת השמש
28	כיצד עונים על שאלות?
28	שאלות ארגון מידע
32	לאן נעלמים החרקים בחורף?
36	מדוע עלי העץ כחלים / ו' אוסייבה
40	כיצד עונים על שאלות?
41	שאלות ארגון מידע - רצף ארועים
43	פיזה - המגדל הנטוי
47	מה לעשות כדי לשמר על הסביבה?
51	טקסט מידעי, עיוני
51	מבנה הטקסט המידעי
53	זהו נושא הפסקה
53	דו-תיים
55	המסע המסכן של צב הים

כיצד עונים על שאלות?

לעיתים אנו מבינים את השאלה ויודעים את התשובה, אבל כשאנו כותבים את הדברים, זה לא בדיוק "מצליח לנו".
לכן קצת נרחיב על אפן כתיבת התשובה.

שאלות ארגון מידע

בשאלות ארגון מידע יופיעו בדרך כלל הוראות כמו: **צינו, הסבירו, הוכיחו.**

יש להדגיש את מלת ההוראה או השאלה (צינו, הסבירו, הוכיחו).

יש להקיף את הדרישה בשאלה, למשל: להקיף את המספרים (אם כתוב "שלוש סבות", "ארבעה גורמים" וכדומה), לסמן בשני קווים את הגד השאלה, כלומר מה שעלינו למצא בטקסט.

יש לזהות את חלקי התשובה בטקסט. לעיתים אלה שנים-שלושה מקומות. כדאי להדגיש אותם.

את הבטויים המדגשים יש לארגן לתשובה.

כתיבת תשובה לשאלת ארגון

1. התשובה פותחת בחלק מהשאלה, כמו בשאלות אתור.

2. יש להקפיד שלא לכתב מלים מיותרות.

3. אפטר לענות באמצעות מספור סעיפים.

קצת נראה כיצד עונים על שאלת ארגון בכל אחת מההוראות **צינו, הסבירו, הוכיחו.**

ההוראה **צינו** מצריכה פרוט.

☆ צינו שלושה ארועים משמעותיים בחיכם.

_____ , _____ *הם* *האמות"ס* *חח"ס* *הם*

_____ -!

☞ ההוראה הסבירו מצריכה הרחבה של עמדה או של בטוי או של אמירה.

☆ הסבירו מדוע התנגד פרעה לתת לבני ישראל לצאת ממצרים.

פרעה התנגד ליציאת בני ישראל ממצרים, כי בני ישראל היו העבדים שלו, והם צעו בשבילי ובנו בשבילי והשבתי מצרים הרבה דברים, והוא לא רצה להפסיק את כל העבודה הזו.

☞ ההוראה הוכיחו מצריכה התאמה בין נקיטת עמדה לבין ההסברים לנקיטת העמדה.

לפעמים אי-אפשר להעתיק את התשובה מהטקסט, אבל התשובה מצויה בו במקומות שונים. עלינו למצא את חלקי התשובה וליצר תשובה עצמאית בלשונונו.

דגמה מתוך הטקסט "מערכת השמש" (עמוד 25)

☆ כל פוכב במערכת השמש מסתובב סביב השמש ומקיף אותה במסלול משלו ובקצב יחודי. צינו שתי דגמאות לקד.

שלבי העבודה:

א. מצאו את חלקי התשובה בטקסט, והדגישו אותם במדגש.

ב. כתבו משפט פתיחה על-פי השאלה.

ג. משפט הפתיחה הוא משפט מכליל. אחריו נפרט את הדגמאות.

ד. נסחו תשובה במלים שלכם. (אל תעתיקו משפטים שלמים).

כתבו כאן את תשובתכם.

הצלחתם? הבה נבדק.

חלקי המשפטים בטקסט, הדרושים לתשובה:

☞ חמה מקיפה את השמש ב- 88 ימים;

☞ כדור הארץ משלים סיבוב סביב השמש בשנה אחת.

הנה הצעה לתשובה.

דמאות לכך שכל כוכב מקיף את השמש במסלולו ובקצב יחודי הן (1)
כוכב חמה מקיף את השמש ב- 88 ימים, ו- (2) כדור הארץ מקיף את השמש
בשנה אחת.

כעת נענה ביחד על שאלה נוספת מתוך הטקסט "מערכת השמש" (עמוד 25).

☆ צינו והסבירו שתי סבות שבזכותן מתקיימים חיים על-פני כדור הארץ.

שילבי העבודה:

א. מצאו את חלקי התשובה בטקסט, והדגישו אותם במדגש.
לא מעתיקים משפטים שלמים, אלא חלקים המתאימים לתשובה.

חלקי התשובה:

_____ ☞

_____ ☞

☞ יסוד... הוא האויר. (שורה 14)

☞ האויר מכיל חמצן, שהוא גז חיוני לחיים. (שורה 15)

ב. כתבו משפט פתיחה על-פי השאלה.

הנה הצעה למשפט פתיחה.

מתקיימים חייב על-כני כדור הארץ הלכות

ג. נסחו תשובה במלים שלכם. (אל תעתיקו משפטים שלמים).
שימו לב, בשאלה התבקשתם לציין ולהסביר.

לפניכם תשובה חלקית. השלימו אותה.

מתקיימים חייב על-כני כדור הארץ הלכות מי ו
על כדור הארץ יש כמיות גדולות על מי, שכל היצורים החיים, כולל האדם,
לקוקים אהם כדי לחיות. הסבה השניה היא

לא להעתיקה

סכום: שאלות ארגון מידע

הוכיחו	צינו	הסבירו
התאמה בין נקיטת עמדה לבין ההסברים לנקיטת העמדה	פרוט	הרחבה של עמדה או של בטוי או של אמירה

משימות

קראו את הטקסט שלפניכם, ופעלו על-פי ההוראות שפאן.

- 1 סמנו קו מתחת לכל מלה לא-מקרת.
- 2 סמנו שני קוים מתחת לכל מאזכר.
- 3 ברוו לעצמכם (אפשר בזוגות) את פרושי המלים, ולמי מתכוננים המאזכרים.
- 4 ענו על השאלות שאחרי הטקסט.

לאן נעלמים החרקים בחורף?

- 1 צרצרים, פרפרים, פרות משה רבנו, נמלים - כל אלה נעלמים בסתו, ופרט למקרים מעטים, אין הם נראים כל החורף. אולם בבוא האביב, כשמתחילים שוב הימים החמים, הם מופיעים מחדש. היכן היו כל אלה בחורף? מוג האויר הקר מבריח את הצרצר אל הקו הקטן שחפר לו מתחת לפני האדמה. שם הוא ישן כל ימי החורף. לשנה ארכה זו קוראים "תרדמת-חורף". 5 כמותו עושים גם מיני חרקים אחרים, השוקעים אף הם בתרדמת חורף. רבים מן הפרפרים מתים בסוף הקיץ. אולם יש הנודדים לארצות חמות יותר. הללו יוצאים לדרך במחנות גדולים, והם נמנים עם הפרפרים הנודדים. גם פרות משה רבנו יוצאות לחורף בארצות חמות יותר.
- 10 אולם הנמלים נוהגות כבני-האדם. בימים הקרים הן יושבות בבתיהן שבתוך מחלות באדמה, וכאשר בחוץ זורחת השמש, הן יוצאות מבתיהן כדי להנות מן החם.
- 15 רב החרקים הבוגרים מתים בסוף הקיץ, אולם הם משאירים אחריהם מספר רב של ביצים. בבוא האביב, כאשר הטבע מתעורר לחיים חדשים, נדגרות הביצים, ומתפתחים חרקים צעירים.

אתור מידע

תזכרת - התשובות לשאלות **אתור מידע** נמצאות בטקסט. מתר להעתיק את המשפט מהטקסט, על-פי השאלה.

1 באילו עונות נעלמים החרקים?

2 כיצד יודעים החרקים מתי לצאת ממחבואם מתחת לפני האדמה?

חסמי קריאה (מלה לא-מכרת, מאזכרים)

בשאלות 3-4 הקיפו את האות המיצגת את התשובה הנכונה ביותר.

3 למה מתכוננת המלה "כמוהו" בשורה 6?

א. למזג האויר ב. לפרפר ג. לצרצר

4 מה פרוש המלה "נמנים" בשורה 8?

א. יוצאים ב. שיכים ג. נודדים

5 למה מתכוננת המלה "שם" בשורה 5? _____

ארגון מידע

תזכרת - שלבי העבודה:

- א. מצאו את חלקי התשובה בטקסט, והדגישו אותם במדגש.
- ב. כתבו משפט פתיחה על-פי השאלה.
- מְשַׁפֵּט הפתיחה הוא **משפט מכליל**. אחריו נפרט את הדגמאות.
- ג. נסחו תשובה במלים שלכם. (אל תעתיקו משפטים שלמים).

6 הציגו (שלוש) דרכים המשמשות לחקקים אמצעי הגנה למשך החורף הקר. לכול דרך תנו דגמה של חרק המשתמש בה.

מהלך התשובה

1. סמנו את מלות ההוראה בקו.
2. את שם המספר הקפנו במעגל, ואת הגד השאלה, שיוביל אותנו לחפוש בטקסט, סמנו בשני קווים.
3. סמנו בטקסט את חלקי התשובה, והדגישו אותם.
4. ארגנו את המשפטים שסמנתם, לתשובה שלמה.
5. כתבו את התשובה. התשובה פותחת בחלק מהשאלה. הקפידו שלא לכתב מלים מיתרות. תוכלו לענות באמצעות מספור סעיפים.

כתבו כאן את תשובתכם.

הנה הצעה לתשובה.

*על פי הדרכים הממשות את החרקים להתמודדות עם החרף הן אלה:
(1) תרדמת חרף, (2) נדידה למקומות חמים ו-(3) הסתתרות במחלות.*

שימו

אלו השאלה היתה צינו שלוש דרכים...

היינו עוצרים את התשובה בשלב הזה.

בשאלה מסוג "צינו" התשובה מכילה רק עבדות, בלי להסביר אותן.

אבל ההוראה שקבלנו היא "הצינו", ובהמשך אנו מתבקשים לתת דגמה. לכן עלינו להסביר כל עבדה שצינו.

הנה התשובה השלמה.

*על פי הדרכים הממשות את החרקים להתמודדות עם החרף הן
(1) תרדמת חרף, (2) נדידה למקומות חמים ו-(3) הסתתרות במחלות.
הצרכר הוא אחד החרקים השוקצים בתרדמת חרף. פרות משה רבנו יוצאות
לארצות חמות כדי לצבור את החרף. הנמלים מסתתרות מהקר במחלות
שקאמה, ובתקופות החמות הן יוצאות מהן.*

שימו

במשפט ההכללה בהתחלה יש לציין את הדרכים פרשימה, ולאחר מכן נותנים הסבר או דגמה לכל אחת מהדרכים.